

A TERÜLETVÉDELMI EZRED HÁBORÚS ANYAGI –TECHNIKAI BIZTOSÍTÁSÁNAK NÉHÁNY KÉRDÉSE

Vágner Béla¹

A honvédelmi alapelvekkel, valamint a Magyar Köztársaság védelmi koncepciójával összhangban jelentősen megnőtt a területvédelem szerepe. A területvédelemmel és a területvédelmi csapatok alkalmazásával kapcsolatosan számos cikk, tanulmány jelent meg. Ezek tartalma kiterjed valamennyi lényegi területre, vagyis a rendeltetésre, a feladatra, a szervezetre, a diszlokációra, a felkészítésre, a béke - és háborús vezetés rendjére egyaránt.

Cikkemben a hagyományosnak nevezhető területvédelem kérdéseivel, a területvédelmi ezredek anyagi-technikai biztosításával kívánok foglalkozni. Az mindenki előtt egyértelmű, hogy a területvédelmi ezredek sikeres alkalmazása csak teljes mérvű és folyamatos anyagi-technikai biztosításukkal válik lehetővé. A hagyományos területvédelem fogalma alatt azt értjük, amely a megyék és a főváros területén valósul meg, a megyei (fővárosi) területvédelmi csapatok alkalmazásával.

A hagyományos területvédelmi csapatok (ezredek) fő feladatai, melyek jelentős hatással bírnak **az anyagi-technikai biztosítás megszervezésére és végrehajtására:**

- részt vesznek az állami felső- és területi, valamint katonai felsővezetés vezetési pontjai katonai védelmében, mentésében és mentésítésében;

- fő feladatként végzik a megyék (főváros) területén meghatározott objektumok őrzését-védelmét;

1 Vágner Béla alezredes, ZMKA Hadtáp tanszék tanársegéd

- részt vesznek az ellenség légideszantjai, terrorista- felderítő-diverziós csoportjai felderítésében, az erejüktől függően a megsemmisítésükben;

- részt vesznek a haditevékenységek és a hadigazdaság szempontjából fontos, rombolt közlekedési vonalak és műtárgyaik rögtönzött, vagy ideiglenes helyreállításában;

- végzik a csapást szenvedett katonai objektumok mentését és mentesítését;

- részt vesznek a veszélyes üzemek, a települések, a lakosság és az anyagi javak mentésében;

- készen állnak más, egyéb feladatok végrehajtására is, mint például: a forgalomszabályozás, katonai rendészeti tevékenység stb.

A felsorolt feladatokat a hagyományos területvédelmi ezredek a hadművelleti területen kívül, korlátozás nélkül, folyamatosan, a feladatok függvényében végzik.

A hadművelleti területen kezdetben változtatás nélkül, továbbiakban a Tábori Hadseregpáncsnok elhatározása szerint tevékenykednek, amely jelentheti a feladatok időben és térbeni korlátozását, illetve szüneteltetését, vagy új, - a védelmi hadművelet érdekében folytatott tevékenységet.

Ezek a következők lehetnek: szárnyak, hézagok, egyes irányok lezárása, megerősítése, műszaki, vegyivédelmi, egészségügyi feladatok végrehajtása, műszaki záruk létesítése és más, az adott helyzetben jelentkező feladatok megoldása.

A területvédelmi ezred állománya egy-egy megye területéről kerül bevonultatásra, amely békében nem, vagy csak keretállománnyal rendelkezik. Háborús feladatai végrehajtására csak mozgósítás és összekovácsolás után alkalmas. A mozgósítás feladatait "M" előkészítő részleg tervezi és szervezi meg.

Az előkészítő részleg főbb szakmai feladatai:

- alapvető vezetési funkciók folyamatos gyakorlása, az ezred mozgósítása anyagi-technikai biztosítási (továbbiakban ATB- i) feltételeinek megteremtése;

- kidolgozni és naprakészen tartani az ezred megalakítása anyagi-technikai (AT-i) szükségleteit, valamint ezek biztosítására vonatkozó terveket, számvetéseket;

- pontosítani (ha a helyszínen nem biztosított az anyagi készletek tárolása) az érintett központi raktárakkal együttműködve az "M" utalványon biztosított anyagok, technikai eszközök vételezésének a rendjét, a vételezés pontos "M" idejét. (A mozgósítást előkészítő részleg ATB-hoz szükséges anyagokat, technikai eszközöket a helyszínen (megalakulási helyen) kell tárolni!

- a technikai eszközök hadrafoghatóságának, az anyagok hadi használhatóságának előírt szintű, folyamatos fenntartása;

- részt venni a nemzetgazdaságból igénybevételre tervezett technikai eszközök kiválogatásában, helyettesítésük elbírálásában, az előírt technikai szemlék végrehajtásában.

A területvédelmi ezred anyagi-technikai szolgálatának felkészítését és kiképzését alapvetően az ezred rendeltetése, feladatai, szervezete, béke- és háborús vezetés rendje, illetve az ebből fakadó ATB-i kérdések megoldásának lehetőségei határozzák meg.

A tartalékos hadkötelesek képzése és összekovácsolása; továbbképzése, átképzése, kiképzése, valamint a lebiztosított parancsnoki állomány felkészítése; a komplex felkészítés (továbbképzés és gyakorlat) keretében valósul meg.

A területvédelmi ezred feltöltését követően, általános katonai - és szakkiképzési feladatok végrehajtásával **el kell érni, hogy:**

- minden AT-i beosztásba helyezett tartalékos megismerje saját szakfeladatát, valamint

- sajátítsa el a szaktechnikai eszközök mesteri kezelését, rendeltetésszerű használatát.

Mivel az ezred állománya zömmel tartalékosokból áll, ezért szükséges a felkészültséget olyan szintre emelni, hogy a tényleges megmérettetés időszakában képesek legyenek a gyorsan változó viszonyok között is hatékonyan végrehajtani a szakfeladatokat.

Béke időszakban az AT-i törzsek és parancsnokok felkészítése a hadműveleti-harcászati felkészítési rendszer keretében folyik, a különféle foglalkozási formák és a tematika célirányos megválasztásával; különös tekintettel a mozgósítás, a harc- és alkalmazási tevékenységek tervezésére, szervezésére, irányítására és az együttműködési kérdésekre, valamint a parancsnokságok (TV, TVKP, BKPP) összekovácslására.

Anyagi - technikai biztosítás

A területvédelmi csapatok anyagi-technikai szolgálatai, (benne a területvédelmi ezred) az MH anyagi-technikai biztosítási rendszerének szerves, de sajátos része.

A területvédelmi ezred alkalmazásából adódó sajátosságok, melyek hatással vannak az ATB megszervezésére:

- a területvédelmi ezred döntően a megye közigazgatási határain belül kerül alkalmazásra, de ha a kialakult helyzet indokoltá teszi, hadműveleti területen a tábori hadseregpáncsnok, illetve a gépesített hadtestparancsnok a védelmi hadművelet sikeres végrehajtása érdekében korlátozhatja, szüneteltetheti tevékenységét, vagy új feladatot szabhat részére;

- a területvédelmi ezred alkalmazásának igen fontos sajátossága, hogy azonos időben, több egymástól nagy távolságra lévő feladatot kell megoldania. Működési körletük az egész megye területére kiterjed, így az erők, eszközök jelentős széttagolásával kell számolni. Ez a körülmény jelentősen megnehezíti és bonyolulttá teszi vezetésüket és ellátásukat;

- esetenként gyorsan kell a fő erő kifejtést az egyik irányból (körletből), illetve egyik tevékenységi fajtáról a másokra átcsoportosítani;

- a feladatok egy részét (pl.: objektum őrségek, KISFJR őrsői) huzamosabb ideig kell azonos területen (működési helyen), azonos állománnyal - általában kis kötelékkel - végeznie;

- az ezred típusalegységei a konkrét helyzet és az előljáró (TVKP-ság) döntése alapján képes több feladatot egyidejűleg, vagy a fontossági sorrendben végrehajtani;

- az alkalmazás sajátosságaihoz tartozik, hogy az agresszor hazánk területére történő betörése esetén az érintett területvédelmi ezredek, az adott területen tevékenykedő hadműveleti csapatoknak kerülhetnek át-alárendelésre.

Ezen sajátosságok figyelembevételével, **az ATB-t az alábbiak jellemzik:**

A területvédelmi ezredek tevékenységének jellege és területi elhelyezkedésük lehetővé teszi az ATB során az ellátás, javítás és szolgáltatások stacioner technológiájának alkalmazását.

Ennek következtében az ételkészítés, a hús, a kenyér beszerzése, a fűrdetés, a mosatás, a sérült ellátása, technikai eszközök javítása, valamint egyéb szükségletek kielégítése alapvetően nem igényel tábori eszközöket és eljárásokat, rendszerint területi ellátás és biztosítás valósítható meg.

A területvédelmi ezred ATB-nak sajátos jellemzője, hogy a helyi - területi - adottságok következtében nem igényli az anyagi, haditechnikai és egészségügyi biztosításban a hosszú után- és hátraszállítási lánc kialakítását, a csapatok mögöttes területein, a mélységben tartalék készletek felhalmozását; jellegében a béke ellátási rendhez hasonló felépítésű biztosítás valósítható meg.

A területvédelmi ezred ATB-sa háborús utalási rend szerint, a területi biztosítás elve alapján, központi anyagi, javító és egészségügyi bázisokhoz történő utalással valósul meg.

Mind az ellátás, mind a biztosítás rendszerében, az ezred és a központi szervezetek kapcsolata érvényesül, közbeeső tagozatok nincsenek. Az anyagbiztosítás rendszerében a csapatkészletek mellett jelentős

anyagmennyiséget képeznek az átvett objektumokban visszahagyott készletek, melyek igénybevételével az ellátás önállósága nő. Ebből eredően mód van arra, hogy a raktárakban különböző fenntartási és szakanyagból magasabb szintű készleteket hozzanak létre. A kikülönített kisalegységek ellátására polgári vállalatok, intézmények szolgáltatásai is igénybevehetők.

A területvédelmi csapatok alkalmazásának sajátos követelményei figyelembevételével, általában 10 napra (harcanyagok kivételével) meghatározzák: az ezredeknél megalakítandó és fenntartandó készletek nagyságát; pótlásukra kijelölt források helyét; igénybevételének rendjét; a technikai eszközök felkészítésének és üzemeltetésének követelményeit, a sérült technika javítására kijelölt üzemeket (bázisokat); a sérültek és betegek ellátásának és a segélyhelyek működtetésének követelményeit; a csapatok érdekében működő kórházak, egészségügyi intézmények igénybevételének rendjét; a szállításokra és manőverekre igénybevehető katonai gépkocsiutakat.

Az ezred anyagi-technikai szolgálata a meghatározott követelmények szerint, a kialakított csoportosításnak megfelelő utalási tervet dolgoz ki.

Az anyagi-technikai biztosítás megszervezése

a.) Az ATB-ó alegységek feladatokra történő felkészítése

A területvédelmi ezred megalakítása, az állomány kiképzése, összekovácsolása című részben leírtakon kívül az alábbiakat célszerű figyelembe venni:

A szakállományt a várható alkalmazás körzetében fel kell készíteni ellátási, kiszolgálási, javítási-vontatási, szállítási, egészségügyi, valamint harcbiztosítási feladatokra.

A felkészüléshez tartozik a tájékozódás, a települések objektumainak, ipari létesítményeinek, üzeleinek az ismerete is. Ezért az ATB-ó alegységek parancsnokait el kell látni a helység, körzet nagy méretarányú térképével, (vázlatával) a szállító-vontató alegységet teherhordó, valamint a sebesült gyűjtő párokat pedig menetvonal vázlatokkal.

A technikai eszközök felkészítésének az ad különös jelentőséget, hogy nagy részük a nemzetgazdaságból vonul be és igénybevételük eltér a katonai igénybevétel sajátosságaitól, illetve a korábban zárolt technikai eszközökben rejtett hibák lehetnek, amelyek a folyamatos üzemeltetés során jönnek elő.

Az anyagi technikai állomány "M" összekovácsolási kiképzésében a szervezetszerű alegységek felkészítése mellett koncentrálni szükséges a nem szervezetszerű hadrendi elemek (pl: mentőosztag) ellátására, a létrehozott ideiglenes jellegű ATB alegységek előre látható feladataikra való általános felkészítésére. Ennek keretében a szakmai feladatra történő kiképzést, felkészítést kell előtérbe helyezni.

A leírtak érdekében az anyagi-technikai alegységek vezető állományának erőfeszítése arra kell, hogy irányuljon, hogy a kijelölt ATB-ó állomány a konkrét szakfeladatokat és azok végrehajtásának rendjét, módszereit megismerje, begyakorolja. Ismerje meg az ellátandó állomány és kiszolgáló technikai eszközök összetételét, feladatait, igénybevételük jellegét; a szolgálati alárendeltségi viszonyokat, a szakmai irányítás rendjét; útvonalakat az ellátó bázisokhoz és azt a körletet, ahol a feladatot végre fogják hajtani.

b.) Az ATB-ó alegységek csoportosítása, biztosítási elemek létrehozása:

A területvédelmi ezred anyagi-technikai szolgálatának személyi és technikai állományát, felszerelését, anyagi-technikai eszközeit az ezred mindenkori érvényben lévő állománytáblája, a hadi normák, továbbá a harcászattal és mozgósítással kapcsolatos központi intézkedések határozzák meg.

Az ezred anyagi-technikai szolgálata az ezred állományába tartozó és az ezredparancsnok anyagi-technikai helyettesének alárendelt ellátószakaszból, javítószakaszból, segélyhelyből, körzeti híradóanyag középjavító műhelyből és raktárból (csak a kijelölt területvédelmi ezredeknél), valamint a náluk lévő anyagi készletekből és technikai eszközökből áll. Szélesebb megközelítésben, az ezred anyagi-technikai szolgálathoz soroljuk az ezred alegységeihez (az őrzészlóaljok állományába) tartozó (a zászlóaljparancsnoknak alárendelt) ellátószakaszokat, valamint a végre-

hajtó alegységek állományába tartozó - közvetlenül az ezredparancsnoknak alárendelt - egészségügyi századot.

Az anyagi-technikai biztosító alegységek csoportosításának kialakításánál az ezred alegységeinek alkalmazásából indulnak ki.

Az ezred egy része - a sugárhelyzet értékelő és tájékoztató század, az őrzészlőaljak alegységeinek jelentős része - állandó jellegű objektumokban, épületben végzi feladatát, ellátásuk is ezen objektumok bázisán történik, illetve ahol ez nem oldható meg, ott az őrzészlőaljak ellátó szakaszával biztosítják az ellátást.

Ugyanakkor, az ezred másik része (területvédelmi, műszaki-, vegyi-védelmi-, egészségügyi század) különböző feladatok (mentőosztag, légi-deszant, terrorista, diverziós és felderítőcsoport megsemmisítésére létrehozott csoportosítás) végrehajtása érdekében az objektumaitól távol kerül alkalmazásra.

Ezen csoportosítások biztosítása érdekében az ellátandók létszámának megfelelő erejű ellátó részleget (részlegeket) célszerű létrehozni az ezred anyagi-technikai biztosító alegységeiből, figyelembe véve azt a tényt, hogy a hadielhelyezési körletben visszamaradó állomány és technika ellátását, kiszolgáltatását is végre kell hajtani. A létrehozott ellátó részleg-(ek) létszáma maximum 6-10 fő, parancsnoka tiszthelyettes. (2-4 fő szakács, 1-3 fő szerelő, 2-4 fő gépkocsivezető, egy mozgókonyha, 1 javító-karbantartó gépkocsi, 1-2 szállító gépkocsi, 1 üzemanyagtöltő gépkocsi, 1 vízszállító gk). Ezen gépjárművek vezetőit célszerű az ellátási-kiszolgálási feladatokba bevonni.

Az ATB-ó részleg telepítése a mentőosztag esetében, olyan körletbe történjen, ahonnan biztosítható mind a mentésben, mind a mentésítésben résztvevők teljes terjedelmű és a kimentettek anyagi-technikai biztosítása.

Lényeges szempont még az ATB-ó részleg telepítésénél, hogy a parancsnokuk a mentőosztag parancsnokának vezetési pontjához közel legyen, a jelentések továbbítása közvetlen kapcsolat formájában és időben történjen.

A kijelölt, kikülönített csoportok (csoportosítások) egészségügyi biztosítási feladatainak végrehajtására egészségügyi részleget jelölnek ki. (1 fő egészségügyi tiszthelyettes (pk), 1-2 fő egészségügyi katona és 1 db sebesültszállító gépkocsi).

Abban az esetben, ha a kijelölt erők alkalmazása az állandó (ellátásra kijelölt) objektum közelében történik, akkor nem indokolt az ellátás érdekében kikülöníteni anyagi-technikai biztosító alegységet, ilyenkor az ellátást az objektumból történő kiszállítással célszerű végrehajtani. A terrorista, diverziós felderítőcsoportok vagy légideszant felszámolásában résztvevő erők ellátását hideg élelemmel, vagy az objektumból való kiszállítással oldják meg.

Az ezredraktárakat állandó jellegű épületben helyezik el, ezek mozgatása - a különböző csoportok ellátása biztosításának folyamatossága szempontjából - nem célszerű. A *tábori körülmények* között működő ezred ellátó szervezetei az ezred-harcálláspontja körletének közelében települnek (helyezkednek el), attól olyan távolságra, hogy a vezetésük a harcálláspont belső összeköttetésének rendszerében, harcbiztosításuk a harcálláspontéval egy rendszerben végrehajtható legyen.

c.) Szállítási és vontatási utak kijelölése

Az ATB-ás megszervezésének egyik fontos eleme a szállítási, vontatási útvonalak kijelölése. A területvédelmi ezrednél a parancsnok jelöli ki az ATH javaslatára a következő viszonylatokra:

- a hadi elhelyezési körlet és a központi ellátó, javító, egészségügyi bázisok, intézetek között. Ez gyakorlatilag annyi útvonalat jelent, ahány központi bázis, nemzetgazdasági forrás, más katonai szervezet, kirakó állomás szerepel az utalás rendjében;

- a hadi elhelyezési körlet és a romlandó élelmiszereket, szolgáltatásokat biztosító üzemek, vállalatok között;

- a hadi elhelyezési körlet a kijelölt katonai, vagy polgári kórházak, illetve a tábori típusú segélyhely (helyek) között;

- s végül a hadi elhelyezési körlet és a kikülönített alegységek alkalmazási körlete között.

A feladatok végrehajtásához a megye útjait veszik igénybe, melyeken a forgalomszabályozást BM és saját erővel oldják meg.

Jellemző lesz, hogy a szállítási és vontatási utak egybeesnek. Az ezred működési körletén kívüli szállítási feladatokat alacsonyabb rendű, kerülő és mellékutakon hajtják végre.

Amennyiben a központi, vagy THDS erőivel berendezett katonai gépkocsit utakat vesznek igénybe, akkor használata igénylés alapján, velük egyeztetett útforgalmi terv alapján történik.

d.) Az anyagi-technikai biztosítást végrehajtó alegységek mindenoldalú biztosítása, élet-, működő- és teljesítőképességük fenntartása

A területvédelmi ezred anyagi-technikai szolgálatának mindenoldalú biztosítására, az együttműködésének megszervezésére, az élet-, működő és teljesítőképesség fenntartására vonatkozó rendszabályok alapvetően megegyeznek az MH más csapatai anyagi-technikai szolgálataira vonatkozó rendszabályokkal. Azonban meg kell jegyezni, az ezred decentralizált működése lehetőséget ad a természetes és mesterséges tereptárgyak, objektumok célszerű felhasználására. A természetes védelmet nyújtó tereptárgyak mellett ki kell használni az állandó jellegű épületek, alagsorok, pincék, kő- és egyéb bányák, vagy azok elhagyott részei védelmet nyújtó tulajdonságát.

Az anyagi-technikai biztosító alegységek telepítésekor a természetes védelmet nyújtó tereptárgyak mellett célszerű igénybe venni az állandó jellegű épületeket, objektumokat, ezekbe elsősorban a segélyhelyeket (egészségügyi részlegeket), konyhákat, raktárakat telepítik.

Az anyagi-technikai biztosítást végrehajtó alegységek állományának állandóan készen kell lennie az egyes harcrendi elemek erőivel együttműködve az ellenséges csoportok, diverziós erők rajtaütéseinek elhárítására.

1. Anyagi biztosítás

Az anyagi-technikai biztosítás legösszetettebb, egyik legbonyolultabb, a koordinációt legjobban igénylő biztosítási ágazata az anyagi biztosítás. Ez abból adódik, hogy az anyagi biztosítás mindennapos feladatait különböző ellátási ágak, több, mint tíz szolgálati ág - melyből három had-

táp - végzi, eltekintve itt a közlekedési szakanyagbiztosítástól. Bonyolítja a területvédelmi ezred anyagellátását az a körülmény, hogy az ezred anyagigénye a különböző anyagnemekből jelentősen eltér, míg például élelmiszert és üzemanyagot - naponta rendszeresen és nagyobb mennyiségben fogyasztanak, addig más anyagokat - lőszer, ruházat, egészségügyi, stb. - csak időszakonként és kevesebb mennyiségben használnak fel. Ebből eredően az előbbiekből tervezhető rendszeres - napi, heti, havi, stb. - ellátást lehet megvalósítani, míg az utóbbiakból csak nagyobb időszakokban, egymástól eltérő gyakorisággal lehet az ellátást szervezni.

Az anyagi ellátás alapját a harckészültségi intézkedésben, központi előírásokban meghatározott szinten tartandó és tárolandó anyagi készletek képezik. Ennek nagysága az ezred feladatától, a rendelkezésre álló szállító - tárolókapacitástól, a helyszínen tárolt anyagi készletektől függ.

Az ezred zavartalan működésének biztosítása, az ellátó források gyakori - kis mennyiségű - vételezésekkel való terhelése, az anyagszállítások megszakadása, a veszteségek pótlása, a vételezőhelyek indokolatlan leköltése, nem utolsó sorban az anyagok decentralizált, az ellenség csapásaitól jobban védett elhelyezése, szükségessé teszi a maximális anyagi készlet szint kialakítását és folyamatos kiutalásokkal való fenntartását. A sajátos körülményeknek megfelelően, *a fogyasztás tíznapos ciklusban kerül meghatározásra.*

A felhasznált, illetve veszendőbe ment anyagi eszközök pótlásának alapvető forrásai a központi raktárak, telepített raktárrészlegek, polgári vállalatok, üzemek, kereskedelmi egységek. Az ezred csapatkészletei kiegészülhetnek a település helyén, laktanyában, kiemelt objektumban felhasználásra, alkalmazásra átvett anyagi készletekkel.

A területvédelmi ezred szükségleteit *az alábbi tényezők határozzák meg:*

- a feladat jellege, az alegységek alkalmazásának sajátosságai;
- a hadi elhelyezési körlet és az alkalmazási körlet közötti távolság;
- az ellenség tevékenységének jellege, ereje, száma;
- a megye területén keletkezett rombolások mérete, száma, jellege, mentési (mentesítési) szükségletek alakulása;
- az ellátó bázisok és a raktárak közötti távolság;

- az ezred állománya, a meglévő technikai eszközök száma, típusa, állapota, valamint a különböző hadinormák kiszabatai;
- az év, hó és napszak, az időjárás és terepviszonyok.

Az ellátó bázisok kijelölésénél a területi elv a meghatározó, azaz az ezred háborús működési helyéhez legközelebb eső központi, vagy területi raktár, polgári vállalat kerül kijelölésre. Az ellátás egyszakaszos, ágazati rendszerben valósul meg. Az ezred közvetlenül vételez a kijelölt ellátó bázistól. Közbeeső szerv, tagozat nincs. A vételezéseket romlandó élelmiszerekből általában 2-3 naponként, a többi anyagból 4-6 (5-10) naponként hajtják végre. A vízellátást a közműhálózatról történő vételezéssel biztosítják.

A hadműveleti területen tevékenykedő területvédelmi ezred ellátása továbbra is a kidolgozott háborús utaltsági rend szerint valósul meg mindaddig, amíg az ezred feladatait itt hajtja vége. A feladatok megváltozása, az ellátási, utaltsági rend, az áttelepülés, vagy az ellátandó objektum megsemmisülése, készlet, illetve kapacitás hiánya esetén az ellátási rend megváltozhat. A helyzettől függően, a gépesített hadtest (gl.dd.) ellátási - kiszolgálási rendszerébe is bekapcsolódhat az előjáró intézkedése alapján.

Alapelv, hogy az alkalmazás kezdetén és végén a készletszint a csapátkészlet (CSK) szintje. A tevékenység alatt a készlet 70 %-ra történő csökkenésekor kell végrehajtani a feltöltést, megközelítve a "CSK" szintjét.

Kikülönített kis alegységek ellátására igénybe lehet venni a polgári vállalatok szolgáltatásait (élelmezési ellátás - vendéglátóipari vállalat, fürdő, üzem).

Kihasználva az állandó jellegű objektumokban történő elhelyezés lehetőségeit, törekedni kell a rendelkezésre álló tárolótér minél teljesebb feltöltésére. Ez egyrészt fokozza az ezred ellátásának biztonságát, önállóságát, másrészt tehermentesíti az ellátó bázisokat a gyakori vételezésektől. A szállításokat koordináltan, kapcsolt szállítások módszerével oldják meg valamennyi anyagnemre vonatkozóan, a hadtápfőnök hatáskörében és felelősségével. Az ezred valamennyi anyagszükségletét saját szállító eszközeivel vételezi. Az alkalmazás során a kihelyezett alegységek (csoportok) ellátása szintén vételezéssel történik, esetenként a fő

feladatot megoldó csoportosítás részére az ezred anyagi-technikai szolgálat kiszállítást is eszközölhet.

a.) Lőszerellátás

A lőszer felhasználási normát az ezred részére általában nem határozzák meg, a felmerült szükségletet az ezrednél tárolt csapatkészletből fedezik. Az utánpótlást a valós felhasználás alapján, a kijelölt központi raktárból önálló vételezéssel 4-5 naponként (esetenként) hajtják végre. Az ezred erőinek lőszerrel való ellátása alapvetően vételezéssel valósul meg. Az ezred állományából különböző feladatok végrehajtására létrehozott és kitelepült (légideszant, terrorista, diverziós és felderítőcsoportok felszámolását végző) csoportok ellátása kiszállítással, az alegység (csoport) feltöltésével valósul meg.

b.) Műszaki harcanyag ellátás

A területvédelmi ezred műszaki feladatainak megoldására jelentős mennyiségű műszaki harcanyag felhasználás várható, főleg a különböző műszaki záruk létesítéséhez szükséges aknából, az átjárók nyitásához szükséges nyújtott töltetből és robbanóanyagból. Alapvető felhasználó a műszaki század.

A műszaki harcanyag felhasználást az ezred műszaki főnök szervezi. A feladatoknak megfelelő mértékben meghatározza a felhasználás helyét, idejét, a műszaki harcanyag minőségét és mennyiségét.

Ezek alapján az ellátás rendjét a haditechnikai főnök (HTF) határozza meg. A műszaki harcanyag csapatkészlete az ezred ellátó szakasz állományába szervezett raktáraknál és a műszaki századnál van lépcsőzve.

A felhasználás mintegy 60-70 %-át a feladatra való felkészülés időszakában biztosítják. A szükséges mennyiséget a csapatkészlet általában nem fedezi, így a kijelölt központi raktárból kell felvételezni.

c.) Vegyvédelmi anyag ellátás

A vegyvédelmi anyag ellátást a haditechnikai főnök (HTF) szervezi a csapatkészletek lépcsőztetésével és a szükségletnek megfelelő utánpótlással.

A reagens anyagok és készletek a vegyivédelmi századnál (laboratórium) vannak felhalmozva, amelyek mennyisége általában fedezi a feladat szükségletét.

Mentesítő anyagot az ellátó szakasz koncentrátum állapotban tárol. Az ellátási láncban csak a vegyivédelmi század mentesítő szakaszát látja el. Az alegységekhez a mentesítő szakasz adja ki az anyagot, ha szükséges hígított állapotban.

Az egyéb vegyivédelmi anyagokat igénylés alapján, a szükségletnek megfelelően a kijelölt központi raktárakból vételezik. A vételezést az ellátó szakasz hajtja végre.

d.) Javítóanyag ellátás

Az ezred javítóanyagát a javító szakasz anyag ellátó raja tárolja; innen töltik fel a különböző (gjmű., hír., fegyverzet, műszaki, vegyivédelmi) javító rajokat. A javító anyag mennyisége három napi felhasználáshoz (a javító rajok 3 napi tevékenységéhez) elegendő.

A javítóanyag-utánpótlás forrásai lehetnek:

- a központilag kijelölt javítóanyag-ellátószervek;
- körzeti híradóanyag raktár;
- az átvett objektumban visszamaradt készletekből nyerhető javító anyag;
- a tevékenységi területen lévő és kijelölt polgári források (csak gépkocsi javítóanyag);
- elöljáró intézkedése alapján az utaltsági rend meghatározásával az együttműködő hadtest (dandár) raktárak;
- a meg nem térülő veszteség hasznosításából nyert javítóanyag.

A javítóanyag ellátást nem tervezik, a szükségletnek megfelelően hajtják végre az utánpótlást.

e.) Élelmezési ellátás

Az alegységek élelmezési ellátása az anyagi biztosítás meghatározó ága. Törekedni kell naponta a kétszeri meleg étkezés biztosítására. Az élelmezési ellátást célszerű ezred méretben megszervezni. Az utalványozást és a főzést ellátó rajonként hajtják végre. Olyan helyzetekben, amikor az ezred állományának egésze vagy jelentős része az elhelyezési objektumban, vagy annak közvetlen közelében tartózkodik, célszerű a főzést és a kiszolgálást központilag (összevontan) végezni. Azon alegységeknél, amelyek önálló elhelyezésben vannak, azokat a saját ellátó raj útján ellátni.

A laktanya, objektum őrsegek ellátását elsősorban utalással, ha ez nem lehetséges, akkor az őrzészlőalj ellátó szakasza útján hajtják végre úgy, hogy az elkészített ételt hőtároló edényekben szállítják ki részükre. Ahol ez a módszer sem alkalmazható, ott az élelem ellátást hideg élelem, illetve készétel konzervek kiosztásával oldják meg.

A sugárhelyzet értékelő és tájékoztató század csoportjai, részlegei, rajai a megye területén egymástól nagy távolságra működnek, célszerű ezen alegységek ellátását vendéglátóipari üzemegységek útján - szerződés-kötés mellett - térítés ellenében megoldani, együttműködésben a polgári védelem állományába tartozó hasonló rendeltetésű szervezetek ellátását szervező megyei törzsparancsnokság ellátó közegeivel.

Az ezred állományából léterhozott mentőosztag ellátását, amennyiben az eltávolodik az elhelyezési körlettől, akkor a szervezetszerű (szükség esetén a nem szervezetszerű) ellátó erőkből, eszközökből létrehozott ellátó részleg útján hajtják végre úgy, hogy egy napi főzhető élelmezési készlettel látják el és naponta utánszállítják a következő napi szükségletet, vagy az ellátó részleg naponta vételez az ezred raktárból. Hasonló módon oldják meg a terrorista, diverziós, felderítőcsoportok vagy légideszantok felszámolására létrehozott csoportosítások ellátását, figyelembe véve más csapatokkal, szervezetekkel való együttműködés lehetőségét.

f.) Üzemanyag ellátás

Az ezred alegységeinek hajtóanyaggal történő ellátását központilag, az ellátó szakaszon keresztül hajtják végre. A végrehajtás egy változatban *a következőképpen történhet:*

- az ezred üzemanyag raktár területén vagy annak közelében töltő pontot telepítenek és a gépjárművek nagyobbik részét itt töltik fel;

- a különböző objektumokban települt alegységek, illetve a különböző feladatok végrehajtására kikülönített csoportok gépjárműveinek, technikai eszközeinek feltöltésére mozgó üzemanyag töltő csoportot hoznak létre. Az így felállított csoportba üzemanyag töltő gépkocsi (-kat), illetve tehergépkocsikat vonnak be, hordózt, kannázott üzemanyag feltöltésre;

- elöljárói utalási rend esetén polgári töltőállomások is igénybe vehetők.

g.) Ruházati anyag ellátás

Az ezred meghatározott csapatkészletekkel és fenntartási készlettel rendelkezik, amelyből a személyi állomány ruházati cseréje, pótlása folyamatosan biztosítható.

Amennyiben a ruházati készletek kimerültek, vételezéssel pótolják azokat. A személyi állomány fürdetését és fehérnemű cseréjét a helyzet és a feladat függvényében rendszeresen (legalább öt napontként), ágynemű cseréjét kéthetenként, a felsőruházat cseréjét esetenként hajtják végre.

A katonai objektumban elhelyezett alegységek fürdetését a laktanya (objektum) fürdőjében, a polgári objektumokban elhelyezett állomány fürdetését vállalatok, üzemek fürdőiben, illetve városi fürdőben szervezik meg.

A ruházati anyagok mosatását, vegytisztítását az utaltsági tervben előírt centrál mosodai, vagy polgári üzemben hajtják végre. Hajvágást saját állományból kijelölt fodrász végzi, a rendelkezésre bocsájtott fod-

rászemsteri felszereléssel, illetve polgári fodrászok is igénybe vehetők térítés ellenében.

2. Technikai biztosítás:

A technikai biztosítás alapvető feladata a haditechnikai eszközök hadrafoghatóságának biztosítása. A technikai biztosítást az ezred szerkezetszerű és a központi tagozat kijelölt erővel és eszközeivel hajtják végre.

A javító alegység (szakasz) ereje, illetve a feladatok sokrétűsége általában nem teszi lehetővé sérült technikai gyűjtőhely (STGYH) telepítését, de a megye területén tevékenykedő csapatokkal (felhasználva a javító objektumokat, üzemeket) összevont sérült technikai gyűjtőhelyet telepíthet.

A különböző feladatokat kihelyezve végrehajtó alegységek (csoportok) érdekében célszerű komplex javító-ellátó csoportokat kikülöníteni. Az így kikülönített csoportokat (részlegeket) fel kell készíteni feladat végzésre és számukra a megfelelő önállóságot biztosítani szükséges.

Az ezred javító szakasza alapvetően kis javítást végez. A lehetőség függvényében a szükséges középjavításokat is végrehajtja. A technikai eszközök közép- nagy javítását a kijelölt központi katonai javító szervezetek, illetve polgári vállalatok végzik. A híradó anyagok, eszközök középjavítását a körzeti híradó anyag középjavító műhely oldja meg.

A javító szakasz a feladatra történő felkészülés időszakában segítséget nyújt a haditechnikai eszközök technikai kiszolgálásában.

A technikai kiszolgálás 1.-2. fokozatát az alegységek kezelő állománya hajtja végre, az alegységparancsnok irányításának, szükség esetén a javító szakasz eszköz és kapacitás biztosításával besegít.

A 3. sz. technikai kiszolgálási fokozatot a javító szakaszparancsnok irányításával a javító szakasz hajtja végre, de a végrehajtásba bevonják az alegységek kezelő állományát is.

Magasabb technikai kiszolgálási fokozatot - szükség esetén - kijelölt központi szervek végeznek.

A javító szakasz tábori körülmények között az ezred - harcálláspont közelében települ, ott javításokat végez és szükség esetén innen különíti ki erőket a helyszíni javítások végrehajtására.

Komplex javító csoport létrehozásának alapbázisa az egyik gépjárműjavító raj lesz, állományába fegyverzeti, műszaki, vegyivédelmi és híradó eszközök javításra alkalmas erők és eszközök adhatók megerősítésként, általában 1-1 fő, a szükséges szerszámzattal és javító anyaggal.

A vontatásokat a javító szakasz állományában lévő vontatóraj végzi. A raj működhet vontatócsoportként (3 db vontatóval) és egyes vontatókat küldhet ki a szükséges irányba meghatározott feladat végrehajtására.

Az alegységek a sérült eszköz helyéről és a sérülés jellegéről kötelesek jelentést tenni a harcálláspontra, így a vontatás a felmerült igény alapján történik. A vontató raj másik fontos feladata az ezred erőivel és eszközeivel nem javítható haditechnikai eszközök kijelölt javító szervezethez történő beszállítása (vontatása) és átadása.

A területvédelmi ezred harcból való kivonása vagy visszavonása esetén a javító szakasz teljes állományát célszerű technikai záró részlegként működtetni, s így biztosítani a feladat végrehajtását.

3. Egészségügyi biztosítás

Az egészségügyi biztosítás feladatai megtervezésének és végrehajtásának alapját a várható egészségügyi veszteség nagyságrendje, a rendelkezésre álló erő és eszköz, továbbá az ezred saját kiürítő kapacitása határozza meg. A területvédelmi ezred egészségügyi biztosítását a személyi állomány harcképességének fenntartása, egészségének megóvása, a sérültek és betegek időben történő ellátása, gyógykezelése, kórházba történő szállítása, az alegységekhez való gyors visszatérítése, valamint a betegségek megelőzése és elterjedésének megakadályozása céljából szervezik meg.

A sérülések leggyakrabban góccokban, tömegesen, légi-földi csapások hatására keletkeznek.

Az alegységeknél keletkezett sérülteket és betegeket a sérülés helyén elsősegélyben részesítik, majd az alegységek szállító eszközeivel az

állandó jellegű létesítményekbe települt ezred-segélyhelyre szállítják, ahol részükre első szaksegély, vagy orvosi ellátást biztosítanak.

A 10-15 napon belül gyógyulókat a segélyhelyen gyógykezelik, a szakorvosi ellátást igénylők, valamint a 10-15 napon túl gyógyuló sérültek kiürítésre kerülnek.

A szakorvosi vagy szakosított szakorvosi ellátásra szoruló sérültek és betegek a kijelölt katonai és polgári kórházakba történő szállítása saját erővel és eszközzel történik, a rendszeresített sebesült szállító eszközökön kívül valamennyi rendelkezésre álló szállító eszköz szükség szerinti bevonásával.

A területvédelmi ezred alkalmazása során keletkezett sérültekkel együtt gyakran nagy számú polgári személy is sérülést szenved, ezért a segélynyújtás, ellátás, kiürítés során együttműködnek az állami és más egészségügyi szolgálat helyi, illetve mentésre, ellátásra kijelölt csoportjaival.

Az alegységek alkalmazási körletében már a magasabb harckészültségi, készenléti fokozat elrendelésétől kezdve folyamatos és megbízható járványügyi felderítést folytatnak és szigorított higiéniai és közegészségügyi rendszabályokat fogantatosítanak az állomány egészségvédelme érdekében.

Az egészségügyi szolgálatnak rendszeresen végre kell hajtania az ételmezés, elhelyezés, vízellátás, fürdetés, az elhunytak temetésének egészségügyi ellenőrzését, az élelmiszerek és a víz vizsgálatát, kiemelt figyelmet fordítva a személyi állomány fertőzéssel szembeni ellenálló képességének fenntartására, részt vesz a fertőző betegségek góccok lokalizálásában, felszámolásában.

A területvédelmi ezrednél az egészségügyi biztosítás funkció sajátosan jelentkezik más katonai szervezetekhez viszonyítva. Az ezred segélyhely az ezred személyi állományának egészségügyi biztosítását látja el, viszont a kiszolgáló alegységek egyike, a végrehajtó alegységek részét képező egészségügyi század az ezred alaprendeltetéséből eredő mentési feladatok egészségügyi szolgálatra háruló funkcióját tölti be.

Az egészségügyi század tehát nem az ezred érdekében működik, hanem a csapatot szenvedett objektum, intézmény állományának egészségügyi ellátását van hivatva biztosítani.

Az egészségügyi század erőivel és eszközeivel alkalmazása során segélyhelyet telepít. A segélyhely telepítési körletében osztályozó-kiürítő részleget, kötözőt, elkülönítőt és gyógyszerterületet telepít.

A segélyhely feladatai a sérülési gócból kimentett és hátraszállított sérültek átvétele, nyilvántartásba vétele és osztályozása, a mérgező harcanyagokkal, rádióaktív anyagokkal és biológiai eszközökkel szennyezett sérültek részleges mentesítése, az elsősegély nyújtás, továbbá az első szaksegély és az első orvosi segélynyújtás végrehajtása, a sérültek kiürítése, a szakorvosi segély helyszínére történő hátraszállításhoz való előkészítése, továbbá a mentőosztag állományába tartozó műszaki alegységekkel együttműködve a sérültek kimentésében való részvétel, a kimentett sérültek összegyűjtése, elsősegély és első szaksegély nyújtása, a sérültek gyűjtőhelyekről, segélyhelyre történő szállítása, a kórházi ellátásra szoruló sérültek kórházba történő kiürítésének végrehajtása.

A század vezetését a századparancsnok végzi, az ezredparancsnok parancsa és az egészségügyi szolgálatfőnök szakirányítása alapján.

Feladatainak végrehajtása során a századparancsnok együttműködik a mentőosztag parancsnokával és a mentésben résztvevő alegységek parancsnokaival.

4. Anyagi-technikai vezetés

A területvédelmi ezred vezetését háborúban a Területvédelmi Parancsnokság, közvetlenül a Területvédelmi Kerületparancsnokság végzi. Hadművelési területen valamennyi területvédelmi ezred a tábori hadsereg, vagy a gépesített hadtest közvetlen alárendeltségébe tartozik. A területvédelmi hadművelés - harc vezetése mellett irányítják a területvédelmi feladatok végrehajtását.

A területvédelmi ezrednél figyelemmel a feladatok sokrétűségére és sajátosságára, az anyagi-technikai szolgálat *vezetése rendkívül bonyolulttá válik:*

- egyidőben több fő és egyéb feladat végrehajtásának anyagi-technikai biztosítását vezetik;

- csoportosításuk tagolt, működési körzetük a megye egész területére kiterjed, vagyis olyan nagy a háborús működési területük, ami a hadműveleti rendeltetésű csapatoknál (dandár, ezred) egyáltalán nem szokványos;

- a tagolt elhelyezés és híreszközök korlátozott száma miatt vezetősükhöz széleskörűen felhasználásra kerül a MATÁV, a MÁV hírhálózat és minden más lehetőség is;

- a szokásosnál lényegesen több szervvel, szervezettel (önkormányzatok, katonai, határőr, rendészeti szervek, polgári védelem, stb.) működik együtt.

Az ATB-ás vezetésére külön vezetési pont nem települ. Az AT szolgálat vezetése az ezred harcállásponttól, a parancsnok vezetési rendszerében valósul meg, az AT-i vezetési csoport által.

Az ezrednél kijelölésre kerülhet még mozgó vezetési csoport (amelyben az AT- szolgálat képviselői részt vehetnek), melynek rendeltetése a vezetés operativitásának növelése. A fő feladatok végrehajtásában résztvevő erők közvetlen közelébe települ, hogy munkájukat ellenőrizni, szükség esetén irányítani tudják. Általában ideiglenes jelleggel működtek.

A parancsnok az ezred ATB-át az ATH-én keresztül érvényesíti. Az ATB megszervezésének alapja a parancsnok elhatározása és az előljáró Területvédelmi Kerületparancsnokság (gépesített hadtestparancsnokság) ATH-nek intézkedése.

Hadműveleti területen a gépesített hadtest alárendeltségében az érintett gépesített hadtest (gl.dd.) anyagi-technikai vezetési pontján települ a kikülönített anyagi-technikai vezetési csoport, az ellátási, együttműködési, kiürítési feladatok végrehajtása érdekében.

Az ATB-t a parancsnok által meghatározott időszakra - rendszerint 10 napos dekádra - tervezik és szervezik. Az anyagi-technikai biztosítás tervét munkatérképen dolgozzák ki, magyarázó szöveg melléklettel.

Felhasznált irodalom

1./ Ált/61. A Magyar Honvédség Szárazföldi haderőnemének Harc-szabályzata I.rész. Hadtest, dandár, HM 1993.

2./ A Magyar Honvédség Szárazföldi és Kiképzési Főszemlélőjének 05/1992. számú Intézkedése a tartalékos hadkötelesek felkészítésére, kiképzésére, a csapatok összekovácsolására és háború időszakában a harc-kiképzés megszervezésére, végrehajtására.

3./ Szakutasítás a háborús anyagi-technikai biztosításra. Tervezet. HM ATFCSF-ség 1993.

4./ Hollósi Nándor mk.vörgy. - Dobó Péter vörgy.: A védelmi hadművelet (harc) anyagi-technikai biztosításának kérdései. Katonai Logisztika 1993. 1.sz.

5./ Az anyagi-technikai biztosítás alapjai. ZMKA jegyzet. 1993. Nyt.sz.: 734/217.

6./ Területvédelmi csapatok alkalmazásának alapjai. HVP-ság Nyt.sz.: 481/0601.

7./ A területvédelmi ezred rendeltetése, szervezete, felkészítése és alkalmazása. ZMKA Tansegédlet 1993. Nyt.sz.: 481/0767.

8./ ZMKA hadászati, hadművelet-harcászati kérdéseket tanulmányozó csoportja foglalkozásának anyagai. ZMKA jegyzet 1993. Nyt.sz.: 481/0753.Ea.

9./ Bíró Béla vörgy. - Császár József ezds.: Területvédelmi csapatok és honvédelem. Hadtudomány 1993. 2.sz.